

Nữ đại biểu Quốc hội – minh chứng thuyết phục về bình đẳng giới ở Việt Nam

✎ Hồng Anh

Nhiệm kỳ Quốc hội khóa XIV đánh dấu sự phát triển của nữ đại biểu Quốc hội ngay từ khi giới thiệu tỷ lệ nữ ứng cử viên đã chiếm 38,79% tổng số ứng cử viên trong cuộc bầu cử đại biểu Quốc hội (ĐBQH) khóa XIV. Đây cũng là tỷ lệ cao nhất từ trước tới nay. Kết quả này là minh chứng sinh động, đầy thuyết phục cho tiến trình bình đẳng giới của Việt Nam.

Quốc hội khóa XIV là nhiệm kỳ đầu tiên Việt Nam có nữ Chủ tịch Quốc hội và 26,71% ĐBQH là nữ.

Việt Nam trong nhóm các nước đứng đầu thế giới về tỷ lệ nữ đại biểu Quốc hội

Thông tin được Liên minh nghị viện thế giới (IPU) – đối tác của Liên Hợp Quốc công bố hôm 5/3/2021 cho biết, tỷ lệ nữ đại biểu quốc hội trên toàn thế giới đạt 25,5% vào năm 2020, mức “cao nhất mọi thời đại”. Đây là lần đầu tiên phụ nữ chiếm hơn 1/4 số đại biểu Quốc hội trên toàn thế giới. Theo Tổng Thư ký IPU Martin Chungong: “Khi phụ nữ tham gia vào việc xây dựng luật về các vấn đề cụ thể, kết quả sẽ tốt hơn về mặt chăm sóc sức khỏe, về cách thức mà các Quốc hội đang hoạt động, khiến các quốc hội trở nên nhạy cảm hơn về giới”.

Đối với Việt Nam, Quốc hội khóa XIV là nhiệm kỳ đầu tiên Việt Nam có nữ Chủ tịch Quốc hội và 26,72% đại biểu Quốc hội là nữ. Nhìn lại nhiệm kỳ Quốc hội khóa XIV, các đại biểu đánh giá cao vai trò cũng như đóng góp của các nữ đại biểu trong suốt hoạt động nhiệm kỳ. Qua từng nhiệm kỳ, số lượng và chất lượng các nữ đại biểu Quốc hội ngày càng được nâng cao. Từ Quốc hội khóa I chỉ với 10 nữ đại biểu, đến nay tỷ lệ nữ đại biểu Quốc hội Khóa XIV là 26,72%. Đây là tỷ lệ được đánh giá là khá cao so với các quốc gia trong khu vực và trên thế giới. Theo báo cáo Phát triển con người năm 2020 của UNDP, Việt Nam đứng thứ 65/162 quốc gia và nằm trong nhóm 1/3 các nước đứng đầu thế giới về tỷ lệ nữ đại biểu Quốc hội.

Đặc biệt, trong nhiệm kỳ này, Việt Nam lần đầu tiên có Chủ tịch Quốc hội và 3 ủy viên Bộ Chính trị là nữ;

ở cấp tỉnh có 06 Bí thư, 13 Phó Bí thư, 08 Chủ tịch, 30 Phó Chủ tịch Hội đồng nhân dân, 19 Phó Chủ tịch Ủy ban nhân dân, 16 Phó Trưởng đoàn Đại biểu Quốc hội là nữ, cùng nhiều nữ cán bộ đảm nhiệm các vị trí trọng trách ở Trung ương và địa phương. Hầu hết nữ đại biểu đều có trình độ cao đẳng, đại học trở lên (trong đó có 74 đại biểu có trình độ trên đại

học, bằng 56,49% tổng số nữ đại biểu, trong số này có 10 tiến sĩ và 6 phó giáo sư, tiến sĩ); có 40 đại biểu có chuyên môn pháp luật, bằng 24,54% tổng số Đại biểu Quốc hội có chuyên môn này; 106 nữ đại biểu có trình độ cao cấp lý luận chính trị hoặc cử nhân chính trị, bằng 80,92% tổng số nữ đại biểu.

Nghị quyết Trung ương 7 (Khóa XII) đã xác định rõ mục tiêu đến 2030 là “phải có cán bộ nữ trong cơ cấu ban thường vụ cấp ủy và tổ chức đảng các cấp. Tỷ lệ nữ cấp ủy viên các cấp đạt từ 20 - 25%; tỷ lệ nữ đại biểu Quốc hội, Hội đồng nhân dân các cấp đạt trên 35%”. Quan điểm tăng cường công tác cán bộ nữ không chỉ là để có cơ cấu nữ trong bộ máy lãnh đạo, mà chính là để khơi dậy, phát huy tiềm năng của phụ nữ, đảm bảo cho sự phát triển bền vững của đất nước.

Chia sẻ về hoạt động cũng như những đóng góp của các nữ đại biểu Quốc hội nhiệm kỳ 2016 - 2021, đại biểu Đặng Ngọc Nghĩa, Đoàn đại biểu Quốc hội tỉnh Thừa Thiên - Huế, cho rằng các nữ đại biểu Quốc hội đã phát huy trí tuệ, tài năng và bản lĩnh của những người phụ nữ ưu tú, là đại diện cho tiếng nói của cử tri. Các nữ đại biểu Quốc hội quan tâm sâu sắc tới vấn đề giới, lồng ghép giới và sự tiến bộ của phụ nữ trong quá trình xây dựng luật, giám sát việc thực hiện luật pháp chính sách, đặc biệt là những vấn đề liên quan đến phụ nữ, trẻ em. Qua thực tiễn hoạt động nhiệm kỳ có thể thấy,

trong các lĩnh vực về giáo dục và đào tạo; y tế; văn hoá, thể thao và du lịch; lao động, thương binh và xã hội; tôn giáo và tín ngưỡng... các nữ đại biểu đã có nhiều tiếng nói, đóng góp tích cực cho các vấn đề liên quan đến những lĩnh vực này. Bên cạnh đó, các đại biểu nữ cũng có rất nhiều hoạt động tích cực phối hợp với các cấp, các ngành, chính quyền địa phương để nâng cao hiệu quả hơn trong lĩnh vực bình đẳng giới và sự tiến bộ, phát triển của phụ nữ, trẻ em.

Các đại biểu nhấn mạnh, trong quá trình hoạt động, các nữ đại biểu Quốc hội đã không ngừng nâng cao bản lĩnh, trình độ, kỹ năng hoạt động nghị trường. Qua quan sát, các nữ đại biểu thường xuyên gần bó, gần gũi, nắm bắt tâm tư, nguyện vọng của cử tri, nhiều vấn đề bức xúc trong thực tiễn đã được các nữ đại biểu phát hiện và nêu vấn đề tại nghị trường. Trên diễn đàn Quốc hội, trong các phiên thảo luận cũng như chất vấn, nhiều nữ đại biểu đã có những phát ngôn rất mạnh mẽ, trách nhiệm và chất lượng.

Mức độ tham gia của nữ giới trong các cơ quan dân cử sẽ bảo đảm các chính sách được hoạch định, ban hành và thực thi đáp ứng tốt hơn nhu cầu phổ quát của các tầng lớp xã hội. Thực tế cũng cho thấy, các nữ đại biểu rất kiên trì, quyết liệt theo đuổi những vấn đề được người dân quan tâm, nhất là những vấn đề liên quan đến phụ nữ, trẻ em, bình đẳng giới và đã có đóng góp tích cực trong hoạt động Quốc hội, được cử tri ghi nhận. Đại biểu cũng bày tỏ tin tưởng và kỳ vọng, trong đợt bầu cử đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân khóa XV, tỷ lệ đại biểu nữ sẽ đạt trên 35%, vừa đảm bảo tỷ lệ cơ cấu vừa đảm bảo chất lượng đại biểu.

Cần nhiều giải pháp để nâng cao tỷ lệ nữ đại biểu Quốc hội

Th.S Dương Thị Tình Thương (Phó Vụ trưởng Vụ Công tác đại biểu - Văn phòng Quốc hội) khẳng định, qua mỗi nhiệm kỳ Quốc hội và qua từng kỳ họp, tỷ lệ các bài phát biểu, tranh luận sắc sảo và chất vấn tới cùng của các nữ đại biểu Quốc hội cho thấy chất lượng đại biểu ngày càng tăng lên và thu hút được sự quan tâm của cử tri cả nước. Về hoạt động của các nữ đại biểu Quốc hội, số lần phát biểu không ngừng tăng qua các kỳ họp. Cụ thể, ý kiến phát biểu của nữ đại biểu Quốc hội tại các phiên thảo luận kinh tế - xã hội tăng từ 22,10% (tại kỳ họp thứ 2, tháng 10/2016) lên 23,86% (tại kỳ họp thứ 6 năm 2018).

Nhìn chung, xu hướng của các nữ đại biểu Quốc hội tập trung ý kiến đối với các lĩnh vực giáo dục, y tế, lao động, việc làm, nông nghiệp và phát triển nông thôn... Đây được xem là những lĩnh vực "nóng", có nhiều vấn đề cần ưu tiên giải quyết, các vấn đề dân sinh được đông đảo cử tri quan tâm. Các ý kiến phát biểu của nữ đại biểu Quốc hội tại nghị trường nói chung, ý kiến tham gia vào chủ trương của Đảng nói riêng, đã góp phần

không nhỏ vào việc quyết định những vấn đề quan trọng của đất nước nhiệm kỳ qua. Trong đó, có Bộ luật Lao động, với nhiều quy định bảo đảm những quyền lợi đối với lao động nữ. Hay việc sửa đổi Luật tổ chức Quốc hội, trong đó quy định nâng tỷ lệ đại biểu Quốc hội hoạt động chuyên trách lên 40%. Hoặc Đề án bầu cử đại biểu Quốc hội khoá XV và đại biểu HĐND các cấp nhiệm kỳ 2021 - 2026, trong đó nêu việc lập danh sách người ứng cử là nữ từ 35% trở lên để đảm bảo tỷ lệ trúng cử theo luật quy định...

Tuy nhiên, theo Th.S Dương Thị Tình Thương, tỷ lệ nữ đại biểu Quốc hội còn chưa tương xứng, đòi hỏi phải có giải pháp đồng bộ, quyết liệt, kịp thời khi cuộc bầu cử đang đến rất gần. Để tỷ lệ nữ đại biểu Quốc hội khoá XV đạt kết quả, Th.S Dương Thị Tình Thương nhấn mạnh cần quan tâm nâng cao trách nhiệm của người đứng đầu cấp ủy, cơ quan trong việc thực hiện các văn bản chỉ đạo của Đảng liên quan đến công tác cán bộ nữ ngay từ đầu nhiệm kỳ và đến thời điểm này có đội ngũ nữ ứng cử viên đáp ứng đầy đủ điều kiện, tiêu chuẩn và có khả năng đóng góp, cống hiến sức lực, trí tuệ, tham gia tích cực vào các hoạt động của Quốc hội. Nghiêm chỉnh chấp hành quy định tại Luật bầu cử đại biểu Quốc hội và đại biểu HĐND, đồng thời cần có cơ chế để xử lý nếu các địa phương không đạt được tỷ lệ nữ ứng cử viên theo quy định của Luật. Cần có quy định về sắp xếp các ứng cử viên trong các đơn vị bầu cử một cách hợp lý, không có sự chênh lệch quá nhiều giữa các ứng cử viên, nhất là ứng cử viên nữ cùng danh sách với các ứng cử viên nam quá chênh về trình độ học vấn, chức vụ...

Cùng với đó, Hội LHPN Việt Nam cần phối hợp tập huấn cho nữ ứng cử viên để có hành trang tốt nhất khi tham gia các cuộc tiếp xúc cử tri, các tình huống trong quá trình vận động tranh cử. Khi trúng cử cần có giáo trình riêng phù hợp để thực hiện bồi dưỡng các kỹ năng cần thiết trong từng giai đoạn thực hiện nhiệm vụ của người đại biểu dân cử. Các cơ quan truyền thông cần tăng cường truyền thông nâng cao nhận thức của cộng đồng về bình đẳng giới, về vai trò, vị trí và sự đóng góp của phụ nữ trong lĩnh vực chính trị.

Đồng thời, bản thân nữ ứng cử viên đại biểu Quốc hội cần nỗ lực, phấn đấu vượt qua khó khăn, thách thức; vượt qua tâm lý an phận, tự ti và những đặc điểm về giới; chủ động nâng cao trình độ, rèn luyện kỹ năng để thực hiện tốt nhiệm vụ theo luật định. Khi là đại biểu Quốc hội, cần tham gia đầy đủ, tích cực và trách nhiệm các hoạt động của Quốc hội; gần bó chặt chẽ với cử tri để nắm bắt ý kiến, nguyện vọng của cử tri; xây dựng hình ảnh đẹp về nữ đại biểu Quốc hội trong nước và trên diễn đàn quốc tế. □